

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/230835,Irena-Siwinska-Polski-prezydent-czasu-wojny-Wladyslaw-Raczki-ewicz-1885-1947.html>
26.02.2026, 20:16

Irena Siwińska: Polski prezydent czasu wojny. Władysław Raczkiewicz (1885–1947)

Został zaprzysiężony na prezydenta Rzeczypospolitej 30 września 1939 r., po agresji sowieckiej 17 września, ewakuacji władz polskich z kraju i ich internowaniu w Rumunii. Mimo ciężkiej choroby pozostawał głową państwa formalnie do swojej śmierci w 1947 r.

[Emigracja Francja Polska na uchodźstwie Wielka Brytania Władysław Raczkiewicz](#)

28.01

Prezydent Władysław Raczkiewicz. Po klęsce Francji w czerwcu 1940 r. polskie władze na uchodźstwie zostały przyjęte w Londynie, gdzie funkcjonowały aż do grudnia 1940 r. Londyn, 1941 r. (fot. z zasobu AIPN)

Prezydentura Raczkiewicza pokazuje dramatyczne uwikłanie legalnych władz RP w meandry polityki międzynarodowej w latach II wojny światowej i bezpośrednio po jej zakończeniu.

Państwowiec z krwi i kości

Władysław Raczkiewicz urodził się 28 stycznia 1885 r. w Kutaisi na terenie Gruzji. W 1903 r. ukończył gimnazjum w Twerze i podjął studia na Uniwersytecie w Petersburgu. Ponieważ udzielał się w polskich organizacjach niepodległościowych, groziły mu represje, dlatego przeniósł się do estońskiego Dorpatu (obecnie Tartu). Tam w 1911 r. ukończył studia prawnicze, odbył roczną służbę wojskową, po czym prowadził praktykę adwokacką w Mińsku.

Podczas I wojny światowej powołany do wojska rosyjskiego, po wybuchu rewolucji lutowej 1917 r. został współorganizatorem i przewodniczącym Naczelnego Polskiego Komitetu Wojskowego (Naczpól), a następnie członkiem Rady Naczelnej Polskiej Siły Zbrojnej. Gremia te zajmowały się tworzeniem polskich formacji wojskowych w Rosji. W latach 1918–1920 miał znaczący udział w tworzeniu polskich ochotniczych jednostek wojskowych na terenach dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego, a także w administrowaniu przejmowanymi przez RP terenami.

Był patriotą i państwowcem z krwi i kości. W dwudziestoleciu międzywojennym kilkakrotnie sprawował urząd ministra spraw wewnętrznych (1921, 1925–1926, 1935–1936) oraz wojewody: nowogródzkiego (1921–1924), wileńskiego (1926–1930), krakowskiego (1935) i pomorskiego (1936–1939). W latach 1930–1935 był senatorem z listy BBWR oraz marszałkiem Senatu RP. Jako prezes powołanego w 1934 r. Światowego Związku Polaków z Zagranicy (Światpól) znany był w kręgach polonijnych.

Prezydent poza krajem

Po wybuchu II wojny światowej na polecenie premiera Felicjana Sławoja Składkowskiego udał się przez Rumunię do Paryża. Docelowo miał wyjechać do USA, aby tam organizować pomoc dla kraju.

Tuż po agresji sowieckiej na Polskę 17 września 1939 r. wysocy przedstawiciele polskich władz, w tym prezydent RP Ignacy Mościcki, minister spraw zagranicznych Józef Beck i marsz. Edward Rydz-Śmigły, przekroczyli granicę Rumunii i zostali w tym państwie internowani. Prezydent Mościcki, w celu zachowania ciągłości władz państwowych poza granicami ogarniętej wojną Polski, na mocy Konstytucji kwietniowej z 1935 r. przekazał swój urząd gen. Bolesławowi Wieniawie-Długoszosowskiemu, byłemu adiutantowi marsz. Józefa Piłsudskiego, wówczas ambasadorowi RP w Rzymie. Wywołało to jednak sprzeciw opozycji antysanacyjnej oraz Francji, na której terenie powstawał polski rząd na uchodźstwie. Prezydentem RP został w tej sytuacji Władysław Raczkiewicz – również pochodzący z obozu sanacji, ceniony jednak jako dobry administrator i człowiek zdolny do kompromisu.

Zawsze starał się godnie reprezentować interesy Rzeczypospolitej. Specjalnym dekretem unieważnił wszelkie akty prawne okupantów na ziemiach polskich. Wydał również dekret o odpowiedzialności karnej za zbrodnie wojenne. Konsekwentnie stał na stanowisku, że jakiegokolwiek porozumienie z Sowietami powinno być uwarunkowane przywróceniem wschodniej granicy Polski sprzed września 1939 r. Zabiegał o informowanie międzynarodowej opinii publicznej o eksterminacji Polaków i Żydów. Czynił wysiłki dyplomatyczne na rzecz pomocy Powstaniu Warszawskiemu.

[Czytaj artykuł Ireny Siwińskiej *Polski prezydent czasu wojny. Władysław Raczkiewicz \(1885–1947\)* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Emigracja, Francja, Wielka Brytania

Artykuł